

El llibre de la setmana. És una qüestió oberta a debat si perviurà alguna cosa de les propostes i provocacions de l'última fornada d'escriptors que advoquen per la renovació de la narrativa en castellà i sobre els

quals planen etiquetes com l'afterpop' o la 'generació Nocilla'. Al marge d'encasellaments, avança, no obstant, l'obra sòlida i a la vegada radical del poeta aragonès Manuel Vilas, ja en la seva segona novel·la.

La pantalla hiperreal

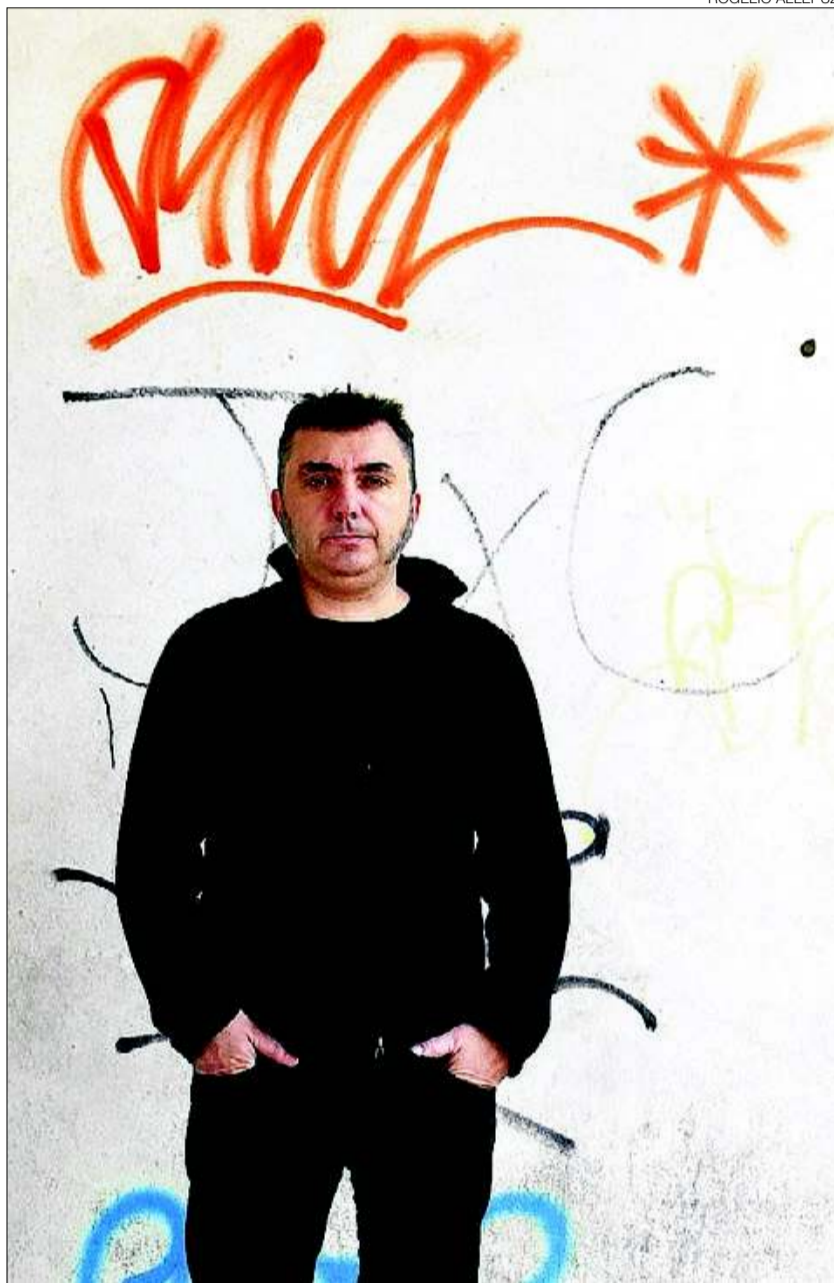
El poeta Manuel Vilas dispara contra la societat de l'espectacle a la novel·la 'Aire Nuestro'

MATÍAS
Néspolo

Pot ser que els que, fa gairebé 20 anys, acusaven de cinisme Baudrillard per títols com *La guerra del Golfo no ha tenido lugar hoy* s'hagin reconciliat *post mortem* amb el filòsof. Després de l'11-S en temps real, el simulacre no només ha resultat ser molt més salvatge de com el va descriure el francès, sinó a més verdader. La hiperrealitat és el nostre pa de cada dia. El quotidià bombardeig d'imatges que determina la nostra visió del món. Amb aquesta premissa construeix Manuel Vilas (Barbastre, Osca, 1962) la seva tercera novel·la: «Si la matèria és televisable, la matèria existeix». *Aire Nuestro* és una cadena espanyola de televisió del segle XXI on l'incessant flux audiovisual de l'era de la informació arriba al paroxisme. Tot és possible a la seva pantalla total, composta d'11 canals de visionat simultani o combinats telepàticament, perquè passat i futur queden abolits en el present de la imatge i realitat i ficció són la mateixa cosa. Fins i tot el Més Enllà té carta blanca, a condició que sigui pixelat.

IRREALITAT LÚCIDA // Al Canal de Reposicions el fantasma del Che anuncia que es necessitaran més psiquiatres que guerrillers per fer la nova revolució, mentre li gasta bromes a Raquel Welch, que es bronzeja despullada. Des del Telepurgatorio, Lorca i Whitman incendien el seu cotxe del lloguer abans de perdre's abraçats en el crepuscle i Sergio Leone pateix el menyspreu de Bergman pels seus *spaghetti westerns*. Al Canal 1 Johnny Cash recorre Espanya en un Dodge vermell i ense-

► L'escriptor aragonès Manuel Vilas.

nya el sexe al xòfer. El Canal de Teleterrorismo mostra com la CIA tira a l'Atlàntic el cos d'un escriptor català contaminat amb el virus de l'estalinisme, el Reality Show revela el

segrest i la mort d'un executiu de la Marte Company que es diu Polanski i la Teletienda ofereix una confessió del pare del mateix Manuel Vilas mort el 2005 o les últimes paraules

de Joan Carles III, mort el 2398.

Si amb *Espania* (DVD, 2008) Vilas desconstruïa la identitat ibèrica a través de la gradual fragmentació del narrador, aquí dispara a més a més contra la cultura pop, la política i la societat de l'espectacle. La disgregació ja ve donada per endavant amb la caòtica i delirant programació. Una aposta formal encara més arriscada perquè la vintena de relats que conformen *Aire Nuestro* es converteixen en resquills d'una novel·la impossible –que tradueix la superposició audiovisual en històries alineades–, amb una estructura que esclata poques pàgines després de començar.

LES PULLES // L'humor àcid, el sarcasme i la crítica despietada de Vilas en surten indemnes. Fins i tot també l'entendridora fe amb la qual l'autor aragonès assumeix el poder reparador de la literatura per casar realitat i desig. «Com que tot és ficció, les coses es poden canviar; sí, la ficció es repara», diu Elvis Presley. Però el risc és alt perquè els resquills s'allunyen entre si, amb prou feines continguts per agullons recurrents a la Monarquia o a la Generació del 27 i per un cert to homogeni, que potser hi juga en contra, donada la multiplicitat de veus.

Vilas assumeix aquest risc amb un ambiciós retrat de la forassenyada hiperrealitat que ens envolta i, malgrat tot, surt victoriós del repte. Perquè, com bé assenyala l'esperit de la Teletienda: «El que jo creia que era deliri ha resultat ser honestat. El que els altres deien que era frivolitat, degeneració, inconsistència i provocació ha resultat ser representació».

► **AIRE NUESTRO**
Manuel Vilas
Alfaguara. 262 pàgines. 18 €

Catòlic i republicà

En un text pòstum, un Josep Benet identificat íntimament amb el personatge relata el martiri de Manuel Carrasco i Formiguera

■ **BIOGRAFIA**
ANDREU MAYAYO

El desig de l'advocat i polític Josep Benet (Cervera, 1920-2008) hauria estat fer seure el general Franco al banc dels acusats d'un tribunal penal internacional per jutjar-lo per crims de guerra contra la humanitat. Davant de la impossibilitat d'englobar els milers de consells de guerra celebrats durant els primers anys del franquisme, Benet va seleccionar cinc casos il·lustratius de l'amplitud ideològica de la repressió, que

va clavar garrotades a tort i a dret. En vida va publicar els llibres dedicats al president Lluís Companys, a l'escriptor Carles Rahola i al catalanista Domènec Latorre. Després de la seva mort, l'afany de l'editor Xavier Folch ha permès l'edició de l'estudi dedicat a l'anarcosindicalista Joan Peiró i, ara, al democratacristià Manuel Carrasco i Formiguera, 55 anys després que l'hi prometés a Rosa Maria Carrasco, la petita de vuit germans, a qui li van arrabassar el pare amb tot just un any d'edat, tal com ella explica en un epíleg imprescindible.

Dels cinc llibres aquest és, sens dubte, el més emotiu, en què l'autor no amaga, sinó més aviat al contrari, la seva íntima identificació amb una persona caracteritzada per la seva fervent fe religiosa, la seva passió cívica pel catalanisme polític i el seu compromís inequívoc amb la República i la Generalitat. Per primera i única vegada, la prosa jurídica i positivista tan característica de la tasca historiogràfica de Benet es veu desbordada per un relat personal, ple de matisos i adjectius. Sembla com si se li trenqués la veu a l'explicar-nos el martiri de qui va haver de

fugir de Catalunya quan Estat Català i la FAI el van posar públicament en la diana, que va ser detingut pels rebels quan intentava arribar per mar al País Basc i que, després d'un consell de guerra vergonyós i una espera de gairebé un any, va ser afusellat a Burgos, seu del Quarter General del Generalísimo, que no va fer cap cas de les peticions de clemència del Vaticà. L'execució de Carrasco era una advertència inequívoca als catòlics que mantenien la seva fidelitat a la Generalitat i la República, però, sobretot, tal com subratlla Benet, era una expressió clara i profunda dels motius que van impulsar el cop d'Estat: «L'odi contra Catalunya i contra tota expressió de catalanitat». ≡

► **MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA, AFUSELLAT**
Josep Benet.
Edicions 62. 197 pàgines. 22,90 €

Cavalls derrotats

■ **NOVEL·LA**

JOAN-DANIEL BEZSONOFF

Conec un apòstol. No fa cap miracle, ai las. Es diu Jaume Figueras i Trull i és l'apòstol de l'occità. Acaba de publicar un treball admirable: la traducció de *La bèstia del Vacarès*, de Josèp d'Arbaud (Meirargues, 1874-1950), acompanyada d'un postfaci magistral i d'una transcripció del text en grafia clàssica, més accessible per al lector català que l'ortografia original. Amb Figueras comparteixo el somni que, amb un esforç mínim recompensat per una doll d'alegries, el lector podrà gaudir directament de l'obra original: una novel·la que és una autèntica obra mestra, un dels cims de la literatura europea del segle XX. Amb un estil clàssic, apol·lini, d'Arbaud, a través dels mites ultralocals d'un estany de la Provença, arriba a l'universal.

Tota l'obra apareix com un himne a la tradició. D'Arbaud, com la majoria dels felibres, és un mantenidor (un *maintenèire*). No té una visió dinàmica de la llengua sinó que la veu amb ulls de conservador: és necessari mantenir el país tal com és. Per dir les co-

► **'La bèstia del Vacarès'** és un cim literari del segle XX

ses clarament, d'Arbaud és un reaccionari. Tant se val. Cada mot se'l veu com una joia del tresor. El poeta s'embriaga amb els topònims del seu país a la manera de Charles Péguy («Acabava, doncs, de passar sense cap ensurt el gual de la Damisella –que és com se'n diu– i Clar de Lluna, un pic en terra ferma» (pàgina 27). En una atmosfera misteriosa, opressiva, coneixerem un ens molt estrany... i no en diré més. «Sento ben clarament, a cada instant, a totes hores com al meu volt ronda la follia, aquella follia que ja em pensava, per sempre més, haver fet fora» (pàgina 151).

Cosí mediterrani de Guy de Maupassant i d'Ivan Turgenev, d'Arbaud es mou en un món amenaçat per la desaparició i la demència. Aferrant-se al seu provençal de la Camarga, que estima amb un desesperat dolor, el novel·lista descriu l'agonia d'un món, el seu. Aquesta novel·la crepuscular, boirosa, palustre, de temàtica gairebé prussiana, pagana i molt cristiana a la vegada, és rica d'informacions sobre la vida quotidiana en temps medievals. Com tots els escriptors occitans i catalans passats pels bancs de l'escola francesa, Josèp d'Arbaud té la immensa sort de veure com brillen les darreres lluors d'una llengua assassinada. ≡

► **LA BÈSTIA DEL VACARÈS**
Josèp d'Arbaud
Trad: Jaume Figueras. Editorial Galerà. 210 pàg. 17 €